

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושות

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלהה"ה נג"מ זי"ע

שני אורסאהן

מליאובאואריטש

•

תרומה

(חלק בו שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.
שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות ושם לשכונות
ובו שיחות תרומה, כח שבתיד אדר, ה'תשפ"ו (א)

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת תרומה, כח שבתיד אדר, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תרומה ג

פרעגת דער משנה למילד: דער ספק (אין בריתיא) אין דאך נאך "בקרא דוב" מנורה ארבעה גבייעים משוקדים כפתורי ופרחי" דמייריג ב גופה של מנורה", אבער בנוגע די "כפתורים ופרחים בששת הcken" נים ("שלשה גבייעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח") לא מספקא לי אי בעין משוקדים כיון דהפסיק [מייט די ווערטער] בקנה האחד בין משוקדים לכפתור ופרח, דאלת"ה הו"ל למימר שלשה גבייעים בקנה האחד משוקדים כפתור ופרח" – פארוואס זאגט דער רמ"ם "הכל משוקדים"? און בליבט בא א "צ"ע".

ב. דער מב"ט⁶ פרעגת די שאלה און פארענטפערט ע"פ פירוש התוספות⁷ אין דעם טעם וואס "משוקדים" – "אין לו הכרע", אוז דער ספק איי "משום דאיכא אתנהנתה בגבייעים ובמנורה ארבעה גבייעים ומשמעו משוקדים כפתורי ופרחי", וקרא אחוריינא מוכחא דמשוקדים לא קאי אלא אגביעים דכתיב שלשה גבייעים משוקדים, ולהכי אין לו הכרע". דאס הייסט, אוז דער "אין לו הכרע" איי מצד דער סתרה צוישן די צוויי פסוקים – פון דעם פסוק וועגן די ששת הcken איז מוכח איז, משוקדים לא קאי אלא אגביעים", און דער פסוק "ובמנורה ארבעה גבייעים" (וואס "איכא אתנהנתה בגבייעים") איז "משמעו משוקדים כפתורי ופרחי".

(6) קריית ספר על הרמב"ם כאנ. וראה עד"ז בהר המוריה" על הרמב"ם. חזון עובדי" (ליורונג, תקמ"ז) עה"ת פרשנתנו (עה, ד ואילך). וועד.

(7) יומא שם ד"ה שאות.

א. וועגן דער צורת המנורה שטייט אין דער היינטיקער סדרהו: שלשה גבייעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח גוי⁸ כן לששת הcken גוי ובמנורה ("גופה של מנורה"⁹ – קנה האמצאי) ארבעה גבייעים משוקדים כפתורי ופרחי".

אין הלכות בית הבחירה¹⁰, נאך דעם ווי דער רמ"ם רעכנט אויס דעם מספר פון די גבייעים כפתורים ופרחים, סי פון דעם "קנה המנורה" און סי פון די "ששת הcken" – פירט ער אויס: "והכל משוקדים כמו שקדים בעשיותן".

אייף דעם וואס דער רמ"ם זאגט "הכל משוקדים" – אוז אלע גבייעים כפתורים ופרחים אין דער מנורה זיינען געווען "משוקדים" – ברענט דער כספ' משנה (פון הר"י קורקוט): כתוב כן ורבינו מדאמרין בפרק הוציאו לו¹¹ ה' מקראות אין להם הכרע ואחד מהם משוקדים [ובמנורה ארבעה גבייעים משוקדים כפתורי ופרח י"ג] דמספקא לנו אי קאי אגביעים או אכפתורי ופרחי, ולכך מפרש אטרויינו דמספקא עבדין כולהו משוקדים, שאף אם יישו משוקדים ואין צורך להיות משוקדים אין בכך הפסד, אבל אם יניח מלעשות משוקדים אם צריך משוקדים אייכא קפidea.

(1) כה, לגיל.

(2) ל' רשי עה"ב. וועוד.

(3) פ"ג ה"ב.

(4) יומא נב, סע"א ואילך (הובא בפרש"ז פרשנתנו עה"פ).

(5) פרשי' פרשנתנו שם וומא שם, ב. וראה ל�מן בפנים סעיף ב – שכ"ה בכורכ' מקומות.

פסקוק „שלשה גבייעים גו“ מפשטוטו¹⁰?!
ב) בכמה מקומות – ירושלמי¹¹, ברייתא –
דמלאתה המשכון¹², מכילתא¹³ ועוד –
שטייט בפירוש¹⁴ אז דער ספק אין אין
(צוויטין) פסקוק „ובמנורה ארבעה גבייעים
משוקדים גו“¹⁵.

אין לכוארה דארף מען לערנען, אז
אין ערשותן פסקוק „שלשה גבייעים משו-
ר

(10) משא"כ בפסקוק השני, אף ד„אייכא אנתחטה
גבגייעים“ – וא"פ לומוד זעהריע (לדעת
התוסט*) מפסקוק הטעמי, דאל"ז אפשר לפשוט
הספק בשאר ד' המקראות (ראה שיח יצחק ליוםא
שם ולחגיגה ו, ב (וש"ג). ועוד).

(11) ע"ז פ"ב ה"ג.

(12) פ"ג.

(13) בשלח יי, ט. וכן בתנחותם שם.
(14) וכובoba בהר המרו' שם (ונפרת תי' התורת
פרשנונו כאן).

ומה שתרתץ ד, אויל ס"ל לרביינו דרבנן ליכא
לאטחפוק כל' וואוי ודאי אגבגייעים ואכפטורו ..
וכמו שהקשו התוסט ב' במא ש' [ראה על הערה
[9] .. אבל כאן דאייכא אנתחטה פסקוק מספקא
להו" – צ"ג, שחרי גבי ענייניהם חפסוק הכתוב ע"י
התיבות ברקנה האחד], ומדוע נאמר דעתך דגופה
אלאחריו (וקושיות התוסט היא רק בהפסוק דגופה
של מנורה)?

ולהעיר מפי הנחתת יעקב (על פרש"י פרשנתנו
כאן) באני לו הברע" – „אם הגבייעים בלבד היי
משוקדים כמו שאר קנים ולא הכתפורים ופרחים
וקאי משוקדים אלמעלה בלבד או דקאי גם
אלמתה וגם הכתפורים ופרחים היו משוקדים
ומעליה וויהה הי' לקנה האמציעי“. וראה גם נור
הקודש (השלם) לביר פ"ג. המלבים פרשנתנו
כאן.

(15) ודוחק לומר שהביכאו הפסוק השני רק
משם שהספק נולד עי' פסקוק השני (ולומר
הפסוק שלפניו) – ולהעיר שוויה נפק'ם להלכה
(ראה ברייתא דמלאתה המשכו) בזיהה חלק
מהמנורה חל הספק.

*) משא"כ לדעת הריטב"א יומא שם „דאלו
השות ואיליכא פסוקא דקראי והפסוק טנויים נתברר
ספקו“. וראה יד מל"כ כייל רעה. וכבר שזכיר בזה
– ראה שדי חמד כליגים מוען דריית כלל צ"ה (וש"ג).
ועוד. ואכ"מ.

אוון וויבאלד אזי – „עבדינן לכולחו
דקני המנורה נמי משוקדים .. דמאי
שנא מנורה גופא מקני מנורה ..
אי כולחו גבייעים כפתורים ופרחים
דמנורה בעו משוקדים משומן דאיין הכרע
אהיכא קאי, הבי נמי כולחו דקנים
בעו משוקדים“.).

אַבָּעֵר דער פירוש איזו לכוארה ניט
פָּאַרְשְׁתָּאַנְדִּיקָּה:

לויטין מב"ט קומט אויס, אז מצד דער
סברא פון „מאי שנא מנורה גופא מקני
מנורה“ וווערט א ספק („אי לו הברע“)
איין בידען פסקוקים⁸

[אוון ווי ער זאגט, איז אויב מ'וואלאט
זאגן איז „משוקדים דמנורה לא קאי אלא
אכפטורו ופרחיה“, וואלט מען געדארפט
דוחק זיין אוון זאגן איז אויך איין פסקוק
„שלשה גבייעים משוקדים בקנה האחד
כפתור ופרח“ איין „קאי משוקדים אסיפי“
דקרא דכפתור ופרח“]

אוון דערפֿאָר, לויטין ביאור הכס"מ
(מההר"ק) איז „מספֿיקא עבדינן כולחו
משוקדים“ – דארף מען מאכן „הכל
אוון סי איין די ששת הקנים – וויבאלד
דער ספק איין איז בידען פסקוקים, בנ"ל.
אַבָּעֵר ס'איין א דוחק גדול צו זאגן
אזי, וויליל': א) ווי פאסט צו זאגן, איז
מצד דער סברא פון „מאי שנא כו“ זאל
מען זיך דוחק זיין אוון מפקיען זיין דעם

(8) וכן משמע בשיח יצחק ליוםא שם.
(9) וונספֿ לזה: לפֿי פירושו שאפשר לפרש
(בדוחק עכ"פ) ד„משוקדים“ (שבשני הפסוקים)
קאי או אלףני או אלאחריו – לכוארה, והדרא
קושיות התוסט למקומה, „אמאי לא דרשנינו לה?/
לפניהם ולאחריהם כמו גנש ובעורביו“ (יעוז)
וראה לממן הערה 18.

או דער ספק או טאקו נאר בעפסוק הב' (כנ"ל) – וויבאלאד אבער או ס'איין דא א סברא צו צוגלייכן אוון פארבינדן (בתור הוכחה) דעם צוועיטן פסוק מיטן ערשותן (ויליל „מסתברא שייחו שוין“), דערפֿאָר לערנט דער רמְבָּם, או כשם ווי מען מאכט „הכל משוקדים“ בii „גופה של מנורה“ (ויבאלאד או „איין לו הכרע“), אווי מאכט מען הכל משוקדים בii דיא ששת הנקנים „אָפַּדְּהַפּוֹקְן לֹא חַיְּבְּכְּרָ“ – „כְּדַי לְהַשּׁוֹתָן“ (ויבאלאד או „איין קפִּי דא בהוספה“).

אבער אויר דער תירוץ איין צע"ג: צי איין דען די סברא „כדי להשווותן“ מספיק צו מזדש זיין אָדִין או „הכל משוקדים“, אויר דאָרט וואו דער „פסוק לא הייב כר“²⁰ (ובפרט או דער רמְבָּם זאגט ניט דערבי „ויראה לי“ וכיו"ב) – אָזָא חידוש בהלה מזו לכוארה האבן א מקור²¹!

ד. וועט מען דאס פאָרְשְׁטִינְן בהקדם הביאר אין דער בריתא הנ"ל („תניא איסי בן יהודא“ או „משוקדים“ או „איין לו הכרע“, דלאכורה):

ווי קען מען בכלל זאגן, או תורה זאגט אָדִין און אָרְפּוֹן וואס „איין לו הכרע“ – עס זאָל ווען אָסְפּק אוון מען זאָל ניט וויסן ווי צו מקיים זיין די מצוה²²!

של מנורה שתחוויל" – לכוארה דוחק גדול ביורו.

(20) ואינו דומה לדבורי הכס"מ (מהרי"ק), דשם מוכרא לעשות שניות מחתמת הפסוק, ומספקא בעדינן כלהו משוקדים".

(21) המשכן שהובאה בהערה 19.

(22) אפְּלוּ לְאָבִיאָר בְּתוֹשְׁבָּעָפּ (שהי צ'ל קבללה בהוה וכיו). ולהעדר מורייב"א הנ"ל שהה"ג להעירה 10.

קדים גו"ז איין ניטה קירן ספּק או „משוקדים“ באצית זיך בלויין אויף די גבעיעים (ויבאלאד ס'איין דא דער הפסק פון „בקנה האחד“, פאר די וווערטעד „כפתור ופרח“) [אוון ווי דער דיק להלשוין איין תוס¹⁶: וקרא אָהָרְנָא מוכחא דמשורי קדימ לא קאי אלא אָגְבִּיעִים – אוון זאגט ניט (ווי פריער) „משמעו“];

דער ספק (אויך לויט תוס¹⁷) איין בלויין איין צוועיטן פסוק, דהיננו: צי „משוקדים“ באצית זיך צו „כפתור גו“, ווי ס'איין משמע דערפֿון וואס „אִיכָּא אַתְּנַחְתָּא בְּגַבְּיעִים“ (ניט ווי בii ששת הנקנים וואס די גבעיעים זיינען אָז משוקדים), אָדָעָר מיזאָל זאגן או „משוקדים“ באצית זיך צו די גבעיעים¹⁸ וויליל אָזָא לערנט מען אָפּ פון פריער-דייקו פסוק, וואו ס'איין „מוכחא דמשוקדים לא קאי אלא אָגְבִּיעִים“¹⁹.

והדרא קושיא לדוכתא: פאָרוֹוָס זאָל די כפתורים ופרחים פון די ששת הנקנים זיין משוקדים?

ג. אַנְדַּעַרְעַז מְפָרְשִׁים²⁰ זאגן, או אע"פ

(16) והרי המל"מ מביא ראי (ובפסוק הראשון אין ספּק) מדברי הותנס. וכן משמע (שמפרשכו בתס"ט) בונלה יעקב וחות"ס עה"ת פרשנתנו כאן. וואה גם משכלייל לילוד כאן. וועוד.

(17) ראה העירה 10.

(18) וכן אע"פּ לדריש אלפֿנְיוּ ואָלָחָרִיו (ראה העירה 9) – כי לפי הסברא שנלמד מפסוק שלפֿנְיוּ זה (מןפֿי שగוף המנורה צ"ל שווה לששת הנקנים) – יש לעשות רק הגבעיעים משוקדים (כמו אָלָא הנקנים ש„מוכחא דמשוקדים לא קאי אָלָא אָגְבִּיעִים“). וראה לעיל עירה 14.

(19) מעשה רחק על הרמְבָּם. ותוי ע"ז הובא בהזון עבדדי שם (וזהה עלייו). וואה גם מלבי"ם כאן (ומביא מבריתא דמלאת המשכן ספ"י „ונוריתיה שווות והן דומות זו לזו“).

ומ"ש במעשה רחק שם עוד תוי – „משום דתහילת דין הה (ברמְבָּם) אָגּוֹפָה של מנורה קאי .. וסימן (ברמְבָּם) והכל משוקדים דקאי לגופה

מהכהנים גור' הזקנים אשר ראו את הבית
הראשון"²⁸

— איז עוד ועיקר: לא אישתמי בשום
מקום לומר, איז סאייז געוען א' שינוי
בצורת המנורה צוישן בית ראשון ובית
שני, איז דוקא בבית שני איז געוען
הכל משוקדים"²⁹!

[אויך קען מען ניט זאגן איז דער ספק
אייז נולד געוואָרָן ערשות ביי "איסי בן
יהודה" (או בזמננו) — וויל

(נוסף זהה איז יש מקום לחקור צי
בזמןנו — זיענדייך אַתְּנָאָן³⁰ — איז שווין
נשכח געוואָרָן ווי ס'האָט אויסטגעָזען די
מנורה, און סאייז איזק ניט געוען מעגֶן
לעך לבירד הדבר³¹ — איז עוד ועיקר)

לפ'ז האט דאָר קײַן אַרט ניט צו
מסביר זיין דעם פסק הרמב"ם ("הכל
משוקדים") בי דער מונזרת יהומַן³², אויפָן
יסוד המאמר "אין לו הכרע" — אַ ספק
וועאָס ע'פ' הנְּלִיאָן איז ער נולד געוואָרָן
ערשות לאחר החורבן³³!]

(28) עזרא ג. יב. וראה מצוד' שם.
(29) עד' המובא בזואה שם, באמה טרקסין.
וכן بعد כמה עניינים (לדוגמה — מדות פ"ג מא').
ונזען).

(30) שחרי הובא בבריתא. וראה יפה עניינים
ויאם שם. סדר הדורות ע' איסי בן עקיבא.
(31) להעיר מאדירין (פ"מ א, יב): ומורה...
עדין מונחין ברומי. ובשבט (סג. ב. וש"ג) "אני
ראיתי (הצין) בעיר רומי וכותב כו'" (וראה ל�מן
ע' 200 וואיל').

(32) ולכארה דוחק גדול לומר שסתימת ל'
הרמב"ם "והכל משוקדים" הוא פסק רק היאר
לעשות המנורה לעתיל' בבייחמַק השלישי
(ועפ"מ) שהקדמת הרמב"ם לפיה"מ שה"תועלת"
בלימוד מ' מ' מדות היא דדי' קידען איז לבנות
מקדש הא) — ובפרט שאו לא כארה לא שייך ספק
בזה, וכמוהו"ל (יומא ה, ב — בכוגן דא) "אהרן...
ומשה עמהם". וראה תורי"ט (בתקומתו למ"ט'
מדorth): כשנוכה לבנות בינו העמיד גילה הקב"ה
ונינינו כו'.

[בשלמא ביי די אנדערע פיר מקראות
— "שאת... מחר אַרוֹר וְקִמְמִ" — איז דאָס
נוגע נאָר צוּ ווּסְן ווי צוּ טִיטְשָׁן אַ
פּוֹסְקָן; אַבְּעָר בַּיִ "מְשֻׁקְדִּים" איז עס דאָך
אַ צִוּוּי באָפָּן עַשִּׂית המנורה²³.]

מווע מען (לכארה) זאגן, איז "אין לו
הכרע" מינט ניט אַז מלכתהיל ובעצם
האט תורה געזאָט ווי צוּ מאָכְן די
מנורה אויף אַ באַשְׁטִימָן אַפְּן, און אַזוי
האט עס משה רבינו געמאָכְט בְּפּוּאַל —
און דער ספק ("אין לו הכרע") איז נולד
געוואָרָן ערשות אַ שפְּעַטְעַרְדִּיקָן זמן.
שטעטלט זיך די שאלה: וויבאָל סאייז
שטענדיך געוען אַ מנורה אַין משכוּ
ומקdash — ווען (און ווי אַזוי) איז נולד
געוואָרָן דער ספק?

לכארה וואָלט מען געקענט זאגן, איז
דער ספק איז געוואָרָן אַין דעם זמן פּוּ
גלוּת בְּבָל — ע"ז ווי די גمراָ זאגט
דָּאָרָט (לפְנֵי²⁴) בְּנוּגָע צוּ "אַמָּה טְרָקָ
סִין", אַז (ערשות) "בְּמַקְדֵּשׁ שְׂנִי" אַז, "אַיִּ
סְתִּפְאָקָה לְהוּ לְרַבְּנָן בְּקָדוֹשָׁתִי" אַיִּ
אַיִּכְלָהּ צוּ (און דער ספק איז²⁵ מִצְדָּעָר
שָׁאַלָּה ווי צוּ טִיטְשָׁן אַ פּוֹסְקָן²⁶ ("וְדַבְּרָי
גּוּ") אַלְפְּנִי אוּ אַלְאָחָרוּי²⁷).

אַבְּעָר נוּסְפָּה עַל הַדּוֹחָק שְׁבָדָר —
צְוּוּשָׁן דִּי וּוּלְכָבָעַ הַאֲבָן עַוְלָה גַּעֲוָעָן
מִתְּ עַזְרָא זִינְעָן דָּאָר גַּעֲוָעָן "וּרְבִּים

(23) ודוחק גדול לתוך שחוּ מפני שלפועל
המנורה "געשית מעצמה" (תנחותא בהעלות ג
(ועוד). פרש"י פרשנתנו כה, לא).

(24) יומא נא, ב וายיל. וראה רמב"ם הל'
ביהב"ח פ"ז ה"ב.
(25) שם נב, סע"א — ווע"ז הובאה הבריתא
ד' חמשה מקרות כו'.

(26) מ"א, יט.
(27) וכן מציינו בעידן כמה עניינים ש'שכחים'
מחמת גלוּת (ראה מגילה ג, א. ובכ"מ).

עד"ז אין די שאלת בפלוגתת ב"ש וב"ה³⁶ בי' ציצית – "כמה חותין הוא נתון" – ווי איז געועען די מסורתו, ואס לויט דעם האבן אידן מקיים געועען מצות ציצית פון זמן משה רבינו אוון וויטער – בלי הפסקן? וועוד].

אָבָעָר ווי מִזְאָל נִיטָמְסְבֵּר זִין דִי אָפְשָׁרִיָּה הַסְּפִיקָה אִין דִי שְׁקוּיָת הַנְּלִיל³⁷ – ווועט עס ניט פָּאָרָעָנְטָפָּעָרָן דִי שָׁאָלָה בְּנְדּוּרָד בַּיִי מִנּוֹרָה: דִי מִנּוֹרָה שֶׁל מִשְׁאָה מְרָאָה בְּהַרְךָ³⁸ אִין דָּאָךְ גַּעֲוֹעָן קִים בְּמִשְׁרָה הַוּנְדָעָטָרָר יָאָרָן פָּוּן בַּיִת רָאָשׁוֹן³⁹ אַבְּפָוָן אָזְמָהָאָט גַּעֲוֹעָן אָזְנָגָעָהָבִין נִיט בְּזָמָן רְשָׁיָה וְרָתָה, נָאָר עַס זִינְיָעָן גַּעֲוֹעָן דִי צּוּוּיָה שִׁיטָה אָוִיךְ אִין דִי דָוָרוֹת שְׁלַפְנִיהָם (אָרָן בְּהַתְּאָמָמִיט דִי שִׁיטָות זִינְיָעָן אָוִיךְ דִי תְּפִילִין גַּעֲוֹעָן בְּפּוּעָל אִין צּוּוּי אָפְוּנִים).

... (36) מנהות מא, ב.
... (37) וראה הנמן בסוף העירה.
... (38) פרשנותנו כה, מ. ושם, ט: ככל אשר אני
... (39) מראה אותך גוי ואות תבנית כב ככיה, ולהעיר
... (40) מפרש"י שם: וכן תעשו – גדרות... ומורות...
... (41) שעשה שלמה בתבנית אל (וברבמ"ב שם פlige).
... (42) וראה השקו"ט בפרשנים שם. וראה לקו"ש חכ"א
... (43) ע' 170 העירה. 46. ואכ"מ).

... (44) שמות מובן, שגמ את"ל שב"ד לאחרי זמן
... (45) משה יכול להலוק על פס"ד של (ב"ד) משה בדבר
... (46) התולוי בלמידה באחת ממן המדות שהתורה נדרשת
... (47) בה

... (48) כדמשמע מפסק הרמב"ם (היל' ממרום פ"ב
... (49) ה"א) שבזה אין ציריך ב"ד גדול מחבירו בחכמה
... (50) ובמנין וראה שם ה"ב. וראה במפרשיו שם),
... (51) ומכוון ממחוז"ל (ר'ה כה, ריש ע"ב) "שקל הכתוב
... (52) שלשה... כמשה בדורו". וראה סדר הדורות (ד"א
... (53) תתקל) הסיפור דר"ת ומשה (בנוגע לסתפ"י) –
... (54) שאמר משה טיעית" (ע"ש באורך) –

... (55) מ"מ, בממורה של משה שנעשה בתבנית
... (56) שנראית בה כו, מובן שלא שיר' לשנות כו.

... (57) (39*) דהעשרה מנורות שעשה שלמה (דה"ב ד, ז
... (58) הוי בהוספה לממורה של משה (ראה מנהות צח, ב
... (59) ואילך. בריתיא דמלאת המשכן שם. וועוד).

ה. ס'איו ידוע די שקו"ט בנוגע די
... (60) מצות וועלכע מ'האָט שטענדיק מקים
... (61) געועען מזמן משה רבינו – ווי איזו
... (62) זינען איז זי נולד געווארן ספיקות
... (63) ופלוגתות באופן קיומן?

[ומה הדוגמאות המפורסמות – פלוגתת
... (64) ר"ש" ו/orת בתפילין, דלאכורה: ווי איז
... (65) שיר אין דעם א פלוגתת – מ'האָט דאָך
... (66) דאָס געענטנט און געדארפְט גְּרִינְגְמְבָרְד
... (67) זיינְדָוָרָךְ אַרְיִינְקָוָן אִין דִי תְּפִילִין שֶׁל
... (68) אַבּוֹתִיהם אָזְן זַעַן צִי זִינְיָעָן מְסֻודָּר
... (69) לויט דער דעה אַדְעָר לויט דער צוּוּי
... (70) טער?!

... (71) איזו ידוע דער ביאור³⁴, אָזְדִי פלוגתת
... (72) האָט זִיךְ אַגְּגָעָהָבִין נִיט בְּזָמָן רְשָׁיָה וְרָתָה,
... (73) נָאָר עַס זִינְיָעָן גַּעֲוֹעָן דִי צּוּוּיָה שִׁיטָה
... (74) אָוִיךְ אִין דִי דָוָרוֹת שְׁלַפְנִיהָם (אָרָן
... (75) בְּהַתְּאָמָמִיט דִי שִׁיטָות זִינְיָעָן אָוִיךְ דִי
... (76) תְּפִילִין גַּעֲוֹעָן בְּפּוּעָל אִין צּוּוּי אָפְוּנִים).

... (77) דִי שָׁאָלָה בְּלִיְבֶּט אָבָעָר: וּוּבָאָלֶד
... (78) אַיְזָן לִיְגַּן תְּפִילִין מִזְמָן מִשְׁאָה רְבִינְיוֹן³⁵,
... (79) האָט דָאָךְ לְכָאָרָה גַּעֲמֹזָת אִין דָעַם זִין
... (80) אַסְמָוָה מָאָכָל לְבָנָנוּ כֹּוֹ זִינְטָדוּרוֹ שֶׁל
... (81) מִשְׁאָה, ווי אָזְוִי אִין אַוְיפְּגָעָקּוּמָעָן אָ
... (82) פּוּגָתָא אַפְּלִיו בְּזָמָן הַכִּי קְדוּמָן?

... (83) ע"ד קושית הירושלמי (שבת פ"י"ט ה"א).
... (84) פשחים פ"ז ה"א) בהא דנתעלמה הלכה מבני
... (85) בתירא אָס פָּסָח דוחה שבת – וּוְהָלָא אָא לשני
... (86) שְׁבִיעִית שֶׁלְאַחֲלָה לְהַלְלִי" – צ"ע לְכָאָרָה, שְׁהָרִי זה
... (87) שׁעַלְעַם וְנַשְׁכָּה מִכְלֵי יִשְׂרָאֵל" (קְהֻ"ע ש"מ) אַיְזָן
... (88) נָעָשָׂה הַפְּסָח בְּפִעְמָשׁ שְׁלַפְנִי" – הָא נָס יָוֹצָא מַגָּדָר
... (89) הַטְּבָע לְגָמָרִי, וְהַרְבָּה דְּרָכִים לְמִקְומָם לִתְגַּדְוָה
... (90) לְהַלְלִי. – נָתָן בְּהַתְּעוּדָה, וּבְאָרָכוּה בְּשִׁיחָות י"א
... (91) נִיסְן וְאַחֲשָׁפְתִּילְלִי".

... (92) ראה ש"ת מון השם ס"ג (ובהערות הר"ר
... (93) מרגליות שם). אָות חִים וְשָׁלוֹם הַלְּתְּפִילִין ס"ל
... (94) סק"ב ואילך. תוש' מילואים לפ' בא (כרך י"ב)
... (95) סמ"ד. ו.ז"נ.

... (96) (35) אלא ש"י אָשָׁלָא נְתַחְיִבּוּ בְּתְּפִילִין בְּמִדְבָּר
... (97) נִסְמָן בְּתוּשָׁשׁ שֵׁם מ' – ע' רמ"ט).

הגביעים כו' דארפן זיין "בליטות" ⁴⁰ – דעם "צ'יר" פון "שקדים" (מאנדלען ⁴¹) – ע"ז ווי די מגורה דארפן האבן גביעים כפתורים ופרחים – נאר ווי דער רמ"ס איין מדיק בלשונו: "והכל משוקדים כמו שקדים בעשיתן" – סאיין א' דין איין אונפן נשיית המנורה. און ווי דער רמ"ס איין מבאר איין פירוש המשניות ⁴²: "משוקדים .. מלאה יודעה אצל אומני הנחשות שהן מכין בפטיש כו' כלו שקדים שקדים והוא מעשה מפורסם איין צריך לבאר".

דאס היסטט: וויאלאד די גיביעים וכור
ז'ינגען צוליב נרי המנורה (ווי רש"⁴²)
הצאנט „לא היי בה אלא לנווי“, דעריבער
האט תורה אַנגעַזַּאנַט אָז עס זאל
געמאכט וווערט אין אָז אָפָּן פון
„משקדים“, וואס אָז אַמעשָּׂה אָומָנוֹת
וועולכע ברעננט אַרְוִיס דעם צייר הגבע
וכו, בתכילת הגני והיפני.

דערפּון איז מובּן, אָז נָאָר דָּעַם וְדַי
תּוֹרָה אַיז מְגַלָּה אָז דָּעַר „נוֹיִי“ המנורה
פָּאָדָעָרט דִּי מַעַשָּׂה אָוָמָנוֹת באָפּוֹן של
„מְשַׁקְדִּים“ – הָאָט קִין אָרָט נִיט
צָו מְזַלְגָּן זַיִן באָתָה המנורה צוֹישָׁן
גבּוּעִים אָזְן כְּפָתָרִים וְפְרָחִים; סְאַיְן אָ
מִילְתָּא דְּפָשִׁיטָא, אָז אַלְעַת חָלֵק המנורה
43

* (40) ראה פיה"מ להרמב"ם שהובא לקמן בפנוי. פי' הר"א בן הראב"ם עה"ת ורשב"ם פרשׁוּבָנוּ בָּאָז (לו)

— ב"ה לדעת הרמב"ם שכ"ב, "כמו שקדמים" (141 בפיהם שם), ועד"ז ברראב"ע אזן בשם הגאון (הרטס") ("קדמות שקדמים"). וראה הנסמך בהערה הקודמת. הרד"ק ב"ט השורשים (ע' שקד). וודע.

— אבל בפרש"ז ע"ה ת"אэн בתרגומו מוצריירטס היי קו". וראה לק"י"ש היי ע' 143.

41* **מנוחות ספ"ג.**

42) פרשנתנו (כה, לא) בנווגע לגביעים – וכשכ' הcptורים ופרחים.

43) וּבָזָה יוֹמָתָק מִשְׁבָּט בְּמִפְרָשִׁים הַנֶּל' (הָעֲרָה 6,
19) דָמָצְדָ הַסְּבָרָא אֶלְלַי הַכָּל בְּשׁוֹהָה.

ו. ויש לומר הביאור בזה – דהיינו
בונותם:

די צווי שאלות האמורות בענין "אין
לו הכרע" – (א) ווי איז שייך איז דער
ציוויו השם בי מנוחה זאל זיך אויסדריקון
דזוקא באופע עס זאל מאכון א ספק ווי
צו טאן להלכה למשעה? (ב) מען האט
געענטט מברר זיין דעם ספק פון דער
מנוחה שעשה משה –

זינען מכיריך צו זאגן, איז לפועל איז
בי מונרט משה געוווען „הכל משוקדים“
(ניט מחמת ספיקא ולחווארא, נאר) מצד
הדין וההלכה (טטעם המבוואר לקמן
סעיף ז).

אוון דער "אין לו הכרע" מינט ניט
אָסְפָּק בְּדִין (וּוְעַלְכָּעַ טִילְיָן פָּוּן דָּעָר
מְנוּרָה זַיִנְגָּעַן "מְשׁוּקְדִּים") נָאָר בְּלוּזָן
בְּפִירְוָשָׁה הַכּוֹתְבִים (דּוֹקָא עַפְּגָּז יָמְתָק
שְׁזַהְוָה בְּדִיּוֹג וּוֹי אַיִן דִּי אַנְדַּעַרְעַ פִּיר
מִקְרָאּוֹת⁴⁰, כָּנְל"ס⁴¹): צִי דָּעָר וּוְאָרְטָן
"מְשׁוּקְדִּים" גַּעֲהַעֲרָטָן לְמַעַלָּה אָוּ לְמַתָּה
— אַבְּעָרְדִּי מְנוּרָה בְּפּוּלְעָן אַיִן גַּעֲוָעָן
הַכְּלָל מְשׁוּקְדִּים".

“הכל משוקדים” אין ניט א תוצאה פון
א חומרא אין דעם ספק (“אין לו הכרע”)
וועאָס איז נולד געוויזן בזומן מן הזמןים,
נאר און ענין של הלכה קבואה; און דער
מקור פון דעם פסק איז פון דעם “אין
לו הכרע”, וועאָס איז מכריה צו זאגן איז
הכל משוקדים”, ביגל.

ג. די הסברה אין דעת:
עדער ענין פון "משוקדים" אין ניט א
דין אין צורת המנורה [או אופח די כותלי]

40) וראה גליוני הש"ס (להר"י ענגל) יומה נב
א – שצין לכמה מקומות בש"ס דנסחפכו במקרא
אי קאי אלףינו או אלאחרינו.

די גבייעים, אַדער אויף די כפטורים ופֿרְחִים (באופָן אָז "אין לו הכרעָה"); בּ מֵצֶד דַעַם צִוְויִי כָלִי פָוּן ("וְאַנוּהוּ"), כָל חַלֵב לְהָה" — וּוֹאָס מֵצֶד דַעַם אָז דַעַר חַיּוֹב פָוּן "מְשׁוֹקְדִים" אויף די גְבִיעָם כְפָטוּרִים וּפְרָחִים בְשׂוֹהָה — "הַכֶּל מְשׁוֹקְדִים"⁴⁹.

ועפָ"ז אַיִן מָבוֹן פְּאַרְוָאָס דַעַר עַנִיּוֹן אָז מְשׁוֹקְדִים "אין לו הכרעָה" אַיִן בְלִוּיָן אָסְפָק אַיִן פִירְשׁוּן הַכְתּוּבִים, אַבָעָר סָאִזְנִיט קִיּוֹן נְפָקָמִים לְהַלְכָה — וּוּבָאָלְד אָז בְכָל אַוְפָן אַיִן דַעַר דִין פָוּן מְשׁוֹקְדִים חַל אויף אָלָעָר פְרָטִי המנורה.

[אויר לויטן צוּוִיטִין אַוְפָן הַנְּגָל, לויט ווּעָלְכָן סָאִזְנִיט (לְכָאָרָה⁵⁰) יַע אַנְפָקָמִים לְהַלְכָה — צִי "מְשׁוֹקְדִים" אָז אַדִין לעִיכּוּבָא (מֵצֶד דַעַם צִוְויִי מְפּוֹרָשׁ בְּיַיִן המנורה), אַדְעָר סָאִזְנִיט נָאָר אַחֲיוֹבָה לְכָתְחָרָה⁵¹ (מֵצֶד זה אַדִיל וְאַנוּהוּ, כָל חַלֵב לְהָה" —].

פּוֹנְדַעַסְטּוּוּגָן, הָאָט מְעַן פָוּן מְנוֹרָתָה נִיט גַעֲקָעַנְטָן מְבָרָר זִיִין דַעַם "אין לו הכרעָה" בְפִי הַפְּסָוק, וּוּיְיל מִהָאָט נִיט גַעֲקָעַנְטָן וּוּיסָן וּוּלְכָעָט טִילְוָן זִיְינָעָן "מְשׁוֹקְדִים" מֵצֶד דַעַם צִוְויִי (בְּיַיִם פְּסָוק דְמָנוֹרָה), אָרָן וּוּלְכָעָט — מֵצֶד דַעַם חַיּוֹב כָלִי].

אָז סָאִזְנִיט בְדַרְךָ מְמִילָא פְּאַרְעַנְטְפּוּעַרטָה די קַוְשִׁיא פָוּן מְשַנְּהָה לְמַלְךָ, וּוֹאָס דַעַר רַמְבָמִים זָאָגָט "הַכֶּל מְשׁוֹקְדִים" אויך

(49) ראה הערכה הבאה.

(50) "הַרְזָצָה גַזְוָתָן עַצְמָוּ כּוּ" (רַמְבָמִים שם). — ועפָ"ז הַכְפָטוּרִים וּפְרָחִים דְשַׁתְהַנְּגִינִים שְׁבָודָאִי לֹא נָאָמָר בָהָם "מְשׁוֹקְדִים" (כְנַיל סְעִיף ב) אַיִנְםָעַכְבָּר בְדִיעָבָד. מְשׁוֹקְדִים" מְשֻמָע שְׁדִין אֶחָד לְכָלָם.

וְאַלְיִיל לְהַיְפָךְ (וְדָלָא כְבָפְנִים) — שְׁלַהְרַמְבָמִים הַדִּין דְמְשׁוֹקְדִים" (וְגַם הַמְפּוֹרָשׁ בְמָנוֹרָה) אַיִנְעַלְיכּוּבָא.

דָאָרְפָן גַעְמָאָכָט וּוּעָרְן דַעַר דַעַר מְעַשָה אָוְמָנוֹת.

אָז דָאָס וּוֹאָס דִי תּוֹרָה זָאָגָט עַס נָאָר בַּיִי אַיִין פְרָטָן דַעַר מָנוֹרָה (אַדְעָר בַּיִי כְפָטוּרִים וּפְרָחִים), אָז דָאָס נִיט גַעְמִינְטָן לְאַפְוּקָי דִי אַנְדָעָרָע, נָאָר, אַדְרָבָה: דַעַר פְסָוק אַיִזְבָּא לְלִמְדָה פָוּן דַעַם פְרָטָן אויך דִי אַנְדָעָרָע פְרָטִים, וְוי מַעֲגְפִינְטָן בְכָמָא.

[או באופָן אחר קצת]:

וּוּבָאָלְד "מְשׁוֹקְדִים" אָז אָז עַנִיּוֹן פָוּן נָוִי" המנורה — אָז בְדַרְךָ מְמִילָא חַל אָז חַיּוֹב צֶד דַעַם צִוְויִי מְפּוֹרָשׁ בְּיַיִן דַעַר נָאָר צֶד דַעַם צִוְויִי כָלִי מָנוֹרָה, נָאָר אַוְרָר מֵצֶד דַעַם צִוְויִי מְפּוֹרָשׁ בְּיַיִן פָוּן זה⁵² אַדִיל וְאַנוּהוּ — דִיוּ נָאָה כּוּ, פָוּן כָל חַלֵב לְהָה⁵³, וְוי דַעַר רַמְבָמִים⁵⁴ אַיִזְבָּאָר, אָז כָל דָבָר שָׁהָוָא לְשָׁם הָאָלָהָטָבָה (וְעַכְרָוּבָכְבָּנְדָוָד, וְוֹאָרָעָסָרָעָטָזָה) דָאָרָפָן עַס זִיךְרָוּבָוּתָה וְוּעָגָן כָלִי המזקָדָשׁ) דָאָרָפָן עַזְיָן "מַן הַיְפָה הַמְשׁוֹבָח בַּיּוֹתָר .. מַן הַנָּאָה וְהַטּוֹב"⁵⁵.

דָאָס הַיִיסְטָה: אָז דַעַם חַיּוֹב פָוּן "מְשׁוֹקְדִים" זִיְינָעָן דָא צִוְויִי דִינִים: אָז דַעַר חַיּוֹב פָוּן "מְשׁוֹקְדִים" אַלְסְ צִוְויִי פְרָטִי בַיִי דַעַר מָנוֹרָה — אָז דַעַר צִוְויִי בְכָתְבָה בְפִירְשׁוּבָה⁵⁶ בְאַצְיָט זִיךְרָא אַדְעָר אַוְרָר.

(44) בְשַׁלָחָתוֹ, בָשַׁבְתָּלוֹ, בָשַׁבְתָּלָג, בָעַצְעַג שְׁלָאָה הַבְּיוֹרָה רַמְבָמִים. וַיְדֻועַה הַשְׁקָוֹת אָם הַוָא חַיּוֹב דָאָרְיִיתָא אוּרָק דָרְבָּנוּן — רָאָה שְׁדָאָחָה תְלִילָמָעָן זִיְינָעָן כָלִי. בָעַצְקָלְפָדָז תְלִמְדִידָת עַדְרָה מְצָוָה (ע' עַרְבָּאָג), וְשָׁעָן. וּרְאָה לְקֹרֵשׁ חַכְמָה ס' ע' 10 וְאַילְרָבָעָה וְהַעֲרוֹתָה שָׁם.

(45) וַיְקָרָא, ג, טז.

(46) סְוִיךְ וְלִי אִסְטוֹרִי מִזְבָּח.

(47) וְמִשְׁתָוָתָה לִי הַרְמָבָמִים מְשֻמָעָה דִין דָאָרְיִיתָא.

(48) וְלַהֲיָרָה מְסַהְמָץ לְהַרְמָבָמִים שְׁרָשָׁב ב' (ע' 7 הַפְּרָטִים בְמִזְוָתָה, וְאַתָּת לְרַעַן כְמוֹרָה וְכִיּוֹבָה). וְאַכְמָם.

ובמילא איזו עס חל סי אויף דעם קנה
האמצעי און סי אויף די ששת הקנים –
או זיין איז „הכל משוקדים“ איז (ניט מצד
דעם ספק, נאר) וויל דער גדר פון
היפה המשובח ביותר .. מון הנאה
והתוב“. (משיחות ש"פ מותרים תשומ"ב)

בנוגע די ששת הקנים (כẤטש בי זיין איז
ניטא קיין ספק) – וויל דער טעם צו
זאגן איז „הכל משוקדים“ איז (ניט מצד
דעם ספק, נאר) וויל דער גדר פון
„משוקדים“ איז תוכנו אן עניין וחויב
אויף „הכל“, אויף אלע פרט依 המנורה,

